

**Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**

Природничо-географічний факультет
Кафедра історії та археології

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ
КАФЕДРИ
Завідувач кафедри
Л.І. Полякова
Л.І. Полякова
(протокол № 1 від 30.08. 2022 р.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕТНОПОЛІТИЧНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

Ступінь вищої освіти _____ **доктор філософії** _____

Галузь знань _____ **03 «Гуманітарні науки»** _____

Запоріжжя, 2022

Розробники:

Ситник О. М. – професор кафедри історії та археології, доктор історичних наук,
професор.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми О.М. Ситник

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Ступінь вищої освіти галузь знань, спеціальність,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Ступінь вищої освіти: третій (доктор філософії), Галузь знань 03 "Гуманітарні науки" Спеціальність 032 «Історія та археологія». Освітня програма Історія та археологія	Обов'язкова	
Блоків – 2 у тому числі: курсова робота – навчальна практика –		Рік підготовки:	
		III	
		Семестр	
		6	
		Лекції	
		22 год.	
Загальна кількість годин – 120		Практичні, семінарські	
		20 год.	
		Лабораторні	
	—		
	Навчальна практика		
	—		
	Самостійна робота		
Тижневих годин для денної форми навчання: <u>бсеместр: 7</u>	78 год.		
	Вид контролю: залік		

2. Мета та заплановані результати навчання

Місце дисципліни у освітній програмі – вибіркова.

Метою дисципліни «Етнополітична історія України» є формування у здобувачів системи знань, необхідних для здійснення науково-дослідної та викладацької діяльності у закладах вищої освіти, а також просвітницької діяльності серед населення.

Завданнями курсу є засвоєння необхідного для науковця-дослідника та викладача обсягу й рівня знань щодо основних тенденцій етнонаціональної політики України та етнополітичного розвитку українського суспільства в історичній ретроспективі, забезпечення прав етнічних меншин, толерантність в етнонаціональній сфері тощо, так і виробити та розвинути в них навички самостійного аналізу етнополітичних процесів, уміння передбачати перспективи їхнього розвитку.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування дисципліною:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі історії, археології та інших історичних дисциплін; володіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, проведення самостійного наукового дослідження у сфері своєї професійно-наукової діяльності, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності:

- ЗК 8. Здатність працювати та орієнтуватися у сучасному міжнародному науковому просторі;

- ЗК 9. Здатність до роботи з джерельною базою дослідження.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- ФК 1. Знання та розуміння основних історичних подій і процесів вітчизняної та світової історії;
- ФК 5. Здатність професійного аналізу історичних та археологічних джерел;
- ФК7. Здатність планувати й підготовлювати різні типи занять з історичних дисциплін та вміння використання сучасних технологій навчання;
- ФК 9. Здатність до організації та управління командної діяльності, в питаннях наукових історичних досліджень та педагогічної діяльності.

3. Заплановані результати навчання:

Результати навчання (РН)

- РН 4. Знання всього комплексу наукової термінології за фахом своєї історичної освіти;
- РН 7. Розуміння основних напрямків розвитку сучасної системи вищої освіти; РН 10. Здатність професійно стежити за новітніми вітчизняними та світовими науковими публікаціями, для використання їх у своєї наукової та педагогічної діяльності;
- РН 9. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології у своєї науковій діяльності, організації та проведенні навчальних занять, управлінні науковими проектами тощо;
- РН 12. Здатність професійної орієнтації у політичних подіях та основних напрямках історичного розвитку світової та вітчизняної історії.

4. Критерії оцінювання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення дисципліни.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до положення № 345 від 28.10.2019 р. «Про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького».

Основним видом контролю знань, умінь, навичок та способів їх застосування є поточний контроль, для якого використовується національна шкала «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» з відповідними до неї балами «5», «4», «3», «2». Ці бали виставляються за кожне семінарське заняття в академічний журнал. Завдання, що винесені для самостійного опрацювання студентами, оцінюються як частина теми семінарського заняття.

Критерії оцінювання діяльності студентів на семінарських заняттях, виконання завдань самостійного опрацювання наведені у таблиці:

Бали	Критерії
------	----------

5	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові/тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
4	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових/тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
3	Студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
2	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки

За семестр з курсу дисципліни проводяться дві періодичні контрольні роботи (ПКР), результати яких є складовою результатів періодичних контролів першого (ПК1) та другого (ПК2). Результати кожного періодичного контролю (ПК1; ПК2) є сумою поточного контролю (П) і періодичної контрольної роботи (ПКР): $ПК1 = П + ПКР$; $ПК2 = П + ПКР$. Максимальна кількість балів за кожний періодичний контроль (ПК1; ПК2) складає 50 балів.

Максимальна кількість балів за періодичну контрольну роботу(ПКР) становить 60% від максимальної кількості балів за кожний періодичний контроль (ПК1; ПК2), тобто 30 балів. А 40% балів, тобто решта балів кожного періодичного контролю, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів.

Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок (\bar{X}) за діяльність здобувача вищої освіти на всіх заняттях, що входять в число певної контрольної точки.

Здобувач вищої освіти має право на підвищення результату тільки однієї періодичної контрольної роботи (ПКР) протягом тижня або двох(залежить від розкладу) після його складання.

Підсумкова оцінка (ПО) за семестр складається з суми балів за періодичні контролю (ПК1; ПК2): $ПО = ПК1 + ПК2$. Максимальна сума підсумкової оцінки дорівнює 100 балам.

Підсумковим контролем є залік, який виставляється на основі підсумкової оцінки.

Співвідношення балів національної оцінної, ECTS і 100 – бальної оцінної шкали таке:

Оцінка за національною шкалою	Оцінка ЄКТС	Мінімальний бал для отримання позитивної оцінки – 60, максимальний – 100
Зараховано	A	90-100
	B	82-89
	C	74-81
	D	64-73
	E	60-63
Незадовільно	FX	35-59
	F	1-34

Здобувач вищої освіти, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контрольні роботи, накопичує протягом вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати іспит.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття є підставою для недопущення здобувача вищої освіти до підсумкового контролю як такого, що не виконав навчальний план.

До складання екзамену допускається здобувач вищої освіти, який набрав з навчальної дисципліни за результатами двох періодичних контролів не менш, ніж 40 балів.

5. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є екзамен, стандартизовані тести, реферати, студентські презентації та виступи на семінарських заняттях.

6. Програма навчальної дисципліни.

Блок I. Теоретичні аспекти етнополітики України.

Тема 1. Предмет етнополітичної історії України.

Предмет та завдання курсу. Поняття етнополітики. Теорії етнополітики. Понятійно-категоріальний апарат. Історіографія курсу. Характеристика основних функцій, завдань, структури та методів етнополітичної науки.

Тема 2. Формування етнополітичної думки.

Витоки й розвиток української та зарубіжної етнополітичної думки. Становлення сучасних етнополітичних концепцій: теорії нації, національної держави, націоналізму,

прав людини й націй у їх взаємозв'язку тощо. Етнодержавознавство як різновид етнополітичної думки.

Тема 3. Суб'єкти та об'єкти етнополітичної історії.

Суб'єкти та об'єкти етнополітики етнополітичних процесів. Розуміти сутність етнополітичної суб'єктності націй, національних (етнічних) меншин і корінних народів. Аналізувати економічні й соціокультурні фактори як важливу передумову етнополітичної суб'єктності етнополітики.

Тема 4. Етногенез та етнічна історія українців.

Провідні теорії походження українців та етнодемографічні наслідки перебування українських земель у складі іноземних держав. Пасіонарна теорія етногенезу. Специфіка етногенезу та етнічної історії української нації.

Тема 5. Етнополітичні конфлікти.

Новітні підходи до розуміння політичних, міжетнічних і етнополітичних конфліктів. Характеристика найпоширеніших причин етнополітичних конфліктів і засоби їх вирішення.

Блок II. Історія етнополітики України.

Тема 6. Етнополітика за княжої доби.

Витоки та процес формування українського етносу за княжої доби. Етнополітичні процеси в Україні-Русі й Галицько-Волинському князівстві. Роль християнської в етнополітичних процесах України-Русі.

Тема 7. Етнополітичні процеси періоду XIV – першої половини XVII ст.

Специфіка етнополітичних процесів на українських землях періоду Великого князівства Литовського й Речі Посполитої. Етнополітичні наслідки політики з боку Московського царства, Кримського ханства, Угорщини й Молдови. Етнополітична специфіка становлення українського козацтва.

Тема 8. Етнополітика в період другої половини XVII – XVIII ст.

Етнополітична характеристика Запорізької Січі. Етнополітичні процеси в Гетьманській Україні. Національно-визвольна війна середини XVII століття під проводом Богдана Хмельницького. Причини й сутність національно-колоніальної політики Московії та Речі Посполитої. Етнополітичні наслідки Руїни козацько-гетьманської державності та колоніальної політики з боку Російської імперії.

Тема 9. Міжетнічні взаємини на українських землях під владою Австро-Угорської та Російської імперій.

Характер та основні тенденції етнополітичних процесів на українських землях під час їхнього перебування в складі Російської та Австро-Угорської імперій. Процеси русифікації на Наддніпрянській Україні. Денацифікаційні тенденції на теренах Західної України. Трагедія української нації під час Першої світової війни: протистояння східних українців й УСС.

Тема 10. Етнополітичні процеси в Україні періоду XX ст.

Провідні етнополітичні тенденції під час Національно-визвольних змагань періоду 1917-1921 років. Етнополітика періодів Української Центральної Ради, Гетьманату Павла Скоропадського, Директорії та ЗУНР. Доктрина «Україна – для українців» Миколи Міхновського. Етнополітичні процеси в 1920-х – 1930-х роках. Етнополітичні наслідки Другої світової війни. Характер етнополітичних процесів в СРСР впродовж 1950-х – 1980-х років.

Тема 11. Етнополітика незалежної України.

Політико-правовий характер етнополітики в Україні впродовж 1990-х років. Співпраця України з іноземними державами й міжнародними організаціями щодо захисту іноетнічного населення. Значення української діаспори у зовнішній політиці України. Вираження етнонаціональної політики в провідних державних актах: Декларації про державний суверенітет, Актові проголошення незалежності, Декларації прав

національностей, Законі про національні меншини, Конституції України тощо.

7. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 4

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо -го	у тому числі					усь о- го	у тому числі				
		л	п	ла	інд	с.р.		л	п	ла	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Блок I. Теоретичні аспекти етнополітики України												
Тема 1. Предмет етнополітичної історії України.	12	2				10						
Тема 2. Формування етнополітичної думки.	10	2	2			6						
Тема 3. Суб'єкти та об'єкти етнополітичної історії.	12	2	2			8						
Тема 4. Етногенез та етнічна історія українців.	12	2	2			8						
Тема 5. Етнополітичні конфлікти.	12	2	2			8						
Разом за блоком I	58	10	8	0	0	40						
Блок II. Історія етнополітики України.												
Тема 6. Етнополітика за княжої доби.	10	2	2			6						
Тема 7. Етнополітичні процеси періоду XIV – першої половини XVII ст.	10	2	2			6						
Тема 8. Етнополітика в період другої половини XVII – XVIII ст.	10	2	2			6						
Тема 9. Міжетнічні взаємини на українських землях під владою Австро-Угорської та Російської імперій.	10	2	2			6						
Тема 10. Етнополітичні процеси в Україні періоду XX ст.	10	2	2			6						
Тема 11. Етнополітика незалежної України.	12	2	2			8						
Разом за блоком II	62	12	12	0	0	38						
Усього	120	22	20	0	0	78						

8. Теми лекцій

Таблиця 5

№ з/п	Назва теми та питання, що вивчаються	Кількість годин
	Тема 1. Предмет етнополітичної історії України. 1. Предмет та завдання курсу. 2. Поняття етнополітики.	2

	<p>3. Теорії етнополітики.</p> <p>4. Понятійно-категоріальний апарат.</p> <p>5. Історіографія курсу.</p>	
	<p>Тема 2. Формування етнополітичної думки.</p> <p>1. Характер етнополітичної думки.</p> <p>2. Становлення сучасних етнополітичних концепцій.</p> <p>3. Етнодержавознавство як різновид етнополітичної думки.</p>	2
	<p>Тема 3. Суб'єкти та об'єкти етнополітичної історії.</p> <p>1. Суб'єкти етнополітичних процесів.</p> <p>2. Об'єкти етнополітики.</p> <p>3. Сутність етнополітичної суб'єктності націй, національних (етнічних) меншин і корінних народів.</p>	2
	<p>Тема 4. Етногенез та етнічна історія українців.</p> <p>1. Провідні теорії походження українців.</p> <p>2. Етнодемографічні наслідки перебування українських земель у складі іноземних держав.</p> <p>3. Пасіонарна теорія етногенезу.</p>	2
	<p>Тема 5. Етнополітичні конфлікти.</p> <p>1. Новітні підходи до розуміння політичних конфліктів.</p> <p>2. Сучасне розуміння етнополітичних конфліктів.</p> <p>3. Інноваційні підходи до розуміння міжетнічних конфліктів.</p>	2
	<p>Тема 6. Етнополітика за княжої доби.</p> <p>1. Витоки формування українського етносу.</p> <p>2. Процес формування українського етносу за княжої доби.</p> <p>3. Етнополітичні процеси в Україні-Русі й Галицько-Волинському князівстві.</p>	2
	<p>Тема 7. Етнополітичні процеси періоду XIV – першої половини XVII ст.</p> <p>1. Етнополітичні процеси на українських землях періоду Великого князівства Литовського.</p> <p>2. Етнополітичні тенденції на українських землях періоду Речі Посполитої.</p> <p>3. Етнополітична специфіка становлення українського козацтва.</p>	2
	<p>Тема 8. Етнополітика в період другої половини XVII – XVIII ст.</p> <p>1. Етнополітична характеристика Запорізької Січі.</p> <p>2. Етнополітичні процеси в Гетьманській Україні.</p> <p>3. Національно-визвольна війна середини XVII ст. під проводом Б. Хмельницького.</p> <p>Причини й сутність національно-колоніальної політики Московії та Речі Посполитої.</p>	2
	<p>Тема 9. Міжетнічні взаємини на українських землях під владою Австро-Угорської та Російської імперій.</p> <p>1. Характер етнополітичних процесів на українських землях у складі Російської імперії.</p> <p>2. Основні тенденції етнополітичних процесів на західноукраїнських землях у складі Австро-Угорської імперії.</p> <p>3. Процеси русифікації на Наддніпрянській Україні.</p> <p>4. Денацифікаційні тенденції на теренах Західної України.</p>	2
	<p>Тема 10. Етнополітичні процеси в Україні періоду XX ст.</p> <p>1. Етнополітичні процеси у ході Національно-визвольних змагань 1917-1921 років.</p> <p>2. Етнополітика періодів Української Центральної Ради, Гетьманату Павла</p>	2

	Скоропадського, Директорії та ЗУНР. 3. Доктрина «Україна – для українців» Миколи Міхновського. 4. Етнополітичні процеси в 1920-х – 1930-х роках. Етнополітичні наслідки Другої світової війни.	
	Тема 11. Етнополітика незалежної України. 1. Політико-правовий характер етнополітики в Україні у 1990-х рр. 2. Співпраця України з іноземними державами щодо захисту іноетнічного населення. 3. Роль української діаспори у зовнішній політиці України.	2
	Всього	22

9. Теми практичних (семінарських) занять

Таблиця 6

№ з/п	Назва теми та питання, що вивчаються	Форми контролю	Кількість годин
1.	Тема 2. Формування етнополітичної думки. 4. Характер етнополітичної думки. 5. Становлення сучасних етнополітичних концепцій. 6. Етностановлення як різновид етнополітичної думки.	Поточний	2
2.	Тема 3. Суб'єкти та об'єкти етнополітичної історії. 4. Суб'єкти етнополітичних процесів. 5. Об'єкти етнополітики. 6. Сутність етнополітичної суб'єктності націй, національних (етнічних) меншин і корінних народів.	Поточний	2
3.	Тема 4. Етногенез та етнічна історія українців. 4. Провідні теорії походження українців. 5. Етностановлення наслідки перебування українських земель у складі іноземних держав. 6. Пасіонарна теорія етногенезу.	Поточний	2
4.	Тема 5. Етнополітичні конфлікти. 4. Новітні підходи до розуміння політичних конфліктів. 5. Сучасне розуміння етнополітичних конфліктів. 6. Інноваційні підходи до розуміння міжетнічних конфліктів.	Поточний	2
5.	Тема 6. Етнополітика за княжої доби. 1. Витоки формування українського етносу. 2. Процес формування українського етносу за княжої доби. 3. Етнополітичні процеси в Україні-Русі й Галицько-Волинському князівстві.	Поточний	2
6.	Тема 7. Етнополітичні процеси періоду XIV – першої половини XVII ст. 1. Етнополітичні процеси на українських землях періоду Великого князівства Литовського. 2. Етнополітичні тенденції на українських землях періоду Речі Посполитої. 3. Етнополітична специфіка становлення українського козацтва.	Поточний	2
7.	Тема 8. Етнополітика в період другої половини XVII – XVIII ст.	Поточний	2

	1. Етнополітична характеристика Запорізької Січі. 2. Етнополітичні процеси в Гетьманській Україні. 3. Національно-визвольна війна середини XVII ст. під проводом Б. Хмельницького. 4. Причини й сутність національно-колоніальної політики Московії та Речі Посполитої.	й	
8.	Тема 9. Міжетнічні взаємини на українських землях під владою Австро-Угорської та Російської імперій. 1. Характер етнополітичних процесів на українських землях у складі Російської імперії. 2. Основні тенденції етнополітичних процесів на західноукраїнських землях у складі Австро-Угорської імперії. 3. Процеси русифікації на Наддніпрянській Україні. 4. Денацифікаційні тенденції на теренах Західної України.	Поточний	
9.	Тема 10. Етнополітичні процеси в Україні періоду XX ст. 1. Етнополітичні процеси у ході Національно-визвольних змагань 1917-1921 років. 2. Етнополітика періодів Української Центральної Ради, Гетьманату Павла Скоропадського, Директорії та ЗУНР. 3. Доктрина «Україна – для українців» Миколи Міхновського. 4. Етнополітичні процеси в 1920-х – 1930-х роках. Етнополітичні наслідки Другої світової війни.	Поточний	
10.	Тема 11. Етнополітика незалежної України. 1. Політико-правовий характер етнополітики в Україні у 1990-х рр. 2. Співпраця України з іноземними державами щодо захисту іноетнічного населення. 3. Роль української діаспори у зовнішній політиці України.	Періодичний	
	Всього		20

10. Самостійна робота

Таблиця 7

Теми для самостійного опрацювання

№ з/п	Теми і перелік питань що внесені на самостійне вивчення
1.	Тема 1. Предмет етнополітичної історії України. 1. Характеристика основних функцій, завдань, структури та методів етнополітичної науки. 2. Поняття етнополітики. 3. Теорії етнополітики.
2.	Тема 2. Формування етнополітичної думки. 1. Витоки й розвиток української та зарубіжної етнополітичної думки. 2. Становлення сучасних етнополітичних концепцій: теорії нації, національної держави, націоналізму, прав людини й націй у їх взаємозв'язку тощо. 3. Етнодержавознавство як різновид етнополітичної думки.
4.	Тема 3. Суб'єкти та об'єкти етнополітичної історії. 1. Соціокультурні фактори як передумова етнополітичної суб'єктності. 2. Економічні чинники суб'єктності етнополітики. 3. Сутність етнополітичної суб'єктності націй, національних (етнічних)

	меншин і корінних народів.
4.	Тема 4. Етногенез та етнічна історія українців. 1. Специфіка етногенезу та етнічної історії української нації. 2. Провідні теорії походження українців. 3. Пасіонарна теорія етногенезу.
5.	Тема 5. Етнополітичні конфлікти. 1. Характеристика найпоширеніших причин етнополітичних конфліктів і засоби їх вирішення. 2. Новітні підходи до розуміння політичних конфліктів. 3. Сучасне розуміння етнополітичних конфліктів.
6.	Тема 6. Етнополітика за княжої доби. 1. Процес формування українського етносу за княжої доби. 2. Етнополітичні процеси в Україні-Русі й Галицько-Волинському князівстві. 3. Роль християнської в етнополітичних процесах України-Русі.
7.	Тема 7. Етнополітичні процеси періоду XIV – першої половини XVII ст. 1. Етнополітичні тенденції на українських землях періоду Речі Посполитої. 2. Етнополітична специфіка становлення українського козацтва. 3. Етнополітичні наслідки політики з боку Московського царства, Кримського ханства, Угорщини й Молдови.
8.	Тема 8. Етнополітика в період другої половини XVII – XVIII ст. 1. Етнополітичні процеси в Гетьманській Україні. 2. Причини й сутність національно-колоніальної політики Московії та Речі Посполитої. 3. Етнополітичні наслідки Руїни козацько-гетьманської державності та колоніальної політики з боку Російської імперії.
9.	Тема 9. Міжетнічні взаємини на українських землях під владою Австро-Угорської та Російської імперій. 1. Процеси русифікації на Наддніпрянській Україні. 2. Денацифікаційні тенденції на теренах Західної України. 3. Трагедія української нації під час Першої світової війни: протистояння східних українців й УСС.
10.	Тема 10. Етнополітичні процеси в Україні періоду XX ст. 1. Етнополітичні процеси в 1920-х – 1930-х роках. 2. Етнополітичні наслідки Другої світової війни. 3. Характер етнополітичних процесів в СРСР впродовж 1950-х – 1980-х років. 4. Етнополітичні наслідки Другої світової війни.
11.	Тема 11. Етнополітика незалежної України. 1. Співпраця України з іноземними державами й міжнародними організаціями щодо захисту іноетнічного населення. 2. Роль української діаспори у зовнішній політиці України. 3. Вираження етнонаціональної політики в провідних державних актах: Декларації про державний суверенітет, Актові проголошення незалежності, Декларації прав національностей, Законі про національні меншини, Конституції України тощо.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань: рефератів, есе, презентацій, які запропоновані для самостійного виконання здобувачами вищої освіти

1. Празька культура
2. Пеньківська культура.
3. Колочинська культура.

4. Райковецька культура.
5. Волинцівська культура.
6. Роменська культура..

11. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і контролю виконання завдань самостійної роботи (рефератів, есе, презентацій). Методи проведення поточного контролю: усний, письмовий, тестовий контроль.

Періодичний контроль здійснюється під час першої та другої контрольних точок відбувається із використанням письмового контролю (контрольна робота).

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку із використанням усного контролю.

12. Література

Основна

1. Антонюк О. В. Основи етнополітики: навч. посіб. К.: МАУП, 2005. 432 с.
2. Казьмирчук М. Г. Етнополітика: підручн. К.: КП УкрСіч, 2013. 360 с.
3. Куц Ю.О. Етнополітичні процеси в сучасній Україні (управлінський аспект). Х.: Вид-во ХарРІ УАДУ «Магістр», 2002. 204 с.
4. Мала енциклопедія етнодержавознавства. К.: Довіра, 1996. 942 с.
5. Національні меншини України у ХХ ст.: політико-правовий аспект / М.Панчук та ін. К., 2000. 357 с.
6. Обушний М. Етнос і нація: проблеми ідентичності. К.: Центр духовн. культури, 1998. 204 с.
7. Сміт Е. Д. Національна ідентичність. К.: Основи, 1994. 224 с.
8. Шпорлюк Р. Формування модерних націй: Україна - Росія - Польща. К.: Дух і Літера, 2013. 552 с.

ДОПОМІЖНА

9. Баран В. Д. Давні слов'яни. К: Альтернативи, 1998.
10. Бромлей Ю.В. Очерки теории этноса М.: Наука, 1983.
11. Грушевський М. С. Хто такі українці і чого вони хочуть? К.: Знання України, 1991.
12. Макарчук С. А. Український етнос. Виникнення та історичний розвиток. Київ, 1992.
13. Макарчук С. А. Етнічна історія України: Навчальний посібник. Київ, 2008.
14. Надолішний П.І. Розбудова нової системи врядування в Україні: Етнонаціональний аспект (теоретико-методолог. аналіз): Моногр. К.; О.: Вид-во УАДУ; Астропринт, 1999.
15. Петров Н. Походження слов'ян. К.: Наук.думка, 1972.
16. Пірен М.І. Етнополітичні процеси в сучасній Україні. К.: Вид-во УАДУ, 1999.
17. Плохій С. Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі. К.: Критика, 2015.
18. Ребкало В.А., Обушний М.І., Майборода О.М. Етнонаціональні процеси в сучасній Україні: К.: Вид-во УАДУ, 1996.
19. Римаренко Ю.І., Шкляр Л.Є., Римаренко С.Ю. Етнодержавознавство: Теоретико-методолог. проблеми: Підручник. К.: Ін-т держави і права ім. Корещького, 2001.
20. Терещенко Ю.Л. Україна і європейський світ / Нарис історії від утворення Старокиївської держави до кінця ХVІ ст. К.: Перун, 1996.

13. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
3. Електронний каталог бібліотеки МДПУ імені Богдана Хмельницького. URL: <http://ver.mdpu.org.ua>